

DANIČA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XIII.

V Ljubljani 26. mali travna 1860.

List 9.

K poterjenju

Njih Milosti, Prečastitljiviga Gospoda Gospoda

JEKNEJA VIDNARJA,

doktorja sv. pisma, Kneza in Škofa Ljubljanskiga.

Ko bil sim o šolskih vakancah doma
V létih mladostnih vesel'ga serca,
Sim vidil gospoda, k' je v farovžu bil,
Še mlad'ga takrat sim duhovna čestil.
V rojstni sim hiši priprost stanoval,
Gospoda-Očeta je on obisk'val.
Ta zmisel presladkih spomina me dni,
K' jih človek na zemlji le enkrat živi.

Doveršil sim šole, izvolil si stan,
V duhovnico stopim odločeni dan;
V duhovnici vidim gospoda pa spét,
Učitelj tú naš bil v prvem je let'.
Razkladal nam dohtar v gladkem je tok'
Navade in šege hebrejskih otrók.
B'li časi so mirni, mladostno sercé
Si sanja prihodnosti dnove zlaté.

Čvetéro preteče kar hitro mi lét,
In pridem duhoven 'z duhovnice spét.
Gorénska odločena za-me je stran,
V lepo Cerklansko sim faro poslan.
Gospodov'ga tukaj očeta spoznam,
Od sina na Dunaju večkrat kramljam;
Zapustil je namreč Ljubljano in Kranj,
Beč, mésto mogočno, dom novi je zanj.

Preteklo zdaj lét je že dvajset in éz,
Dost zgod'lo pri dobrem se hud'ga je vmés:
Peklénske zaklétbe, kervave vojské
Nas v drugo že straš'jo, nam plaš'jo sercé;
Pravica se joée, resnica ječi.
Od strupa krivice Evropa medli:
Na cerkev vsa méri brezbožna pošast,
Kraljvati začele ste slast ino strast.

Ko kača v raju zaléz'je njé rod
Z lažami človeka hinavsko povsod;
Ko Juda sinovi v Krista režé,
Sovražniki vére zdaj Rimu proté;
Središe v cérkvi podkopat', ovréé',
Hudobna teh ajdov očitna je réé:
Omajat', zrahljati prepričanje vsih,
Svét véni odpraviti — misel je njih.

V takih pa stiskah ozéra okó
Po varnem zavétju se plaho skerbno,
In najde, kar iše, zavétje zarés,
Se radost leskééce 'z nebrojnih očés.
Naj burja zdaj brije, naj tréska, gromi,
Brez straha se varni v zavétju derži;
Če sila tud raste, se stiske množé,
Na roki vodnika je mirno sercé.

Zato pa tud sreča, o verni, za nas,
Ak najde v zavétju nas puntarski čas!
Ker vid'mo zročene vodniku se vsi,
K' bo luč nam vodivna v zméde tami.
Vesél' se Ljubljana, vdova dozdej,
Tvoj zénin se bliža, vdovstva je kraj.
Zvést Krajne je sin, On visoki gospod,
Bo vodil prot raju slovénski naš rod.

Zvolitev Njegova spomina me dni,
K' jih človek na zemlji le enkrat živi.
Učitelj predragi, na Dunaj pozvan,
Spét pride — po milosti Božji poslan —
Ko knez ino škof z apostoljsko močjó
Iz Béča nazaj v Ljubljano — zato:
Raduj se škofija, vdova dozdej,
Branitelj se bliža, vdovstva je kraj.

Juri Vartl.

Častito vredništvo!

Čudne reči si mislijo nekteri kmetiški ljudje od pisma vdanosti, ki se bo sv. Očetu papežu poslalo; torej bi ne bilo napčno, razkladanje natisniti, ktero smo slišali o ti reči s priznice neke duhovnije, ktera ni deleč ne od Ljubljane, ne od Kamnika.

Na čelo svojiga govora so gospod duhoven postavili četero Božjo zapoved: „Spoštuj očeta in mater, de boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji;“ potem pa so jeli — kolikor se spomnim — govoriti tako le:

„Veste ljubi moji, kaj se je lausko leto na Laškim godilo. Šuntarji so prišli na Laško, denar trosili, mirno ljudstvo podpihovali, de so se eni podšuntani in podkupljeni zoper svoje jim po Božji volji postavljene vladarje vzdignili in spuntali, in so vladarje pregnali. Naš svitli cesar, ki so tem pregnanim vladarjem v zlahti, so imeli s sardinskim kraljem vojsko, v kateri je francoski cesar, ki je sardinskemu kralju pomagal, del našiga Laškiga v oblast dobil, namreč Lombardijo. To deželo je francoski cesar svojim prijatlu sardinskemu kralju dal, kateri pa še ni zadovoljin s to deželo, ampak svoje roke steguje še tudi po deželah pregnanih vladarjev, in po nekterih spuntanih okrajinah papeževe, ali prav za prav cerkvene dezele, ktero pa sv. Oče papež v svoji skerbi imajo. Ker se tedaj papežu sila in krivica godi, zato žalujejo vsi pravoverni in dobri kristjanje vesvoljniga sveta, in jim pošiljajo pisma, v katerih jim svojo vdanost naznanjujejo; take pisma so jim že poslali z Nemškiga, Angleškiga, Francoskiga, Španjskiga, še celo iz nekterih krajev Laškiga, in iz Amerike. Pa ne samo pravoverni katoličani jim pošiljajo pisma vdanosti, še celo veliko takih, ki niso naše katoliške vere, je spoznalo silo in krivico, ktera se papežu godi, in so jim tudi pismo poslali, v katerim so svojo nevoljo zavolj te krivične sile razodeli. Tudi naša škofija se bo pridružila dobrim katoličanam s takim pismom, in zato smo dobili pismo vdanosti, kakoršniga bomo mi papežu poslali. Na to pismo se je dobrim in poštenim katoličanam naše škofije podpisovati. De se bote pa brez vse skerbi in radi podpisali, vam bom razložil I. kaj to pismo v sebi ima, II. zakaj naj se podpisemo.

I. Kaj je v tistim pismu vdanosti, na ktero se bomo podpisovali?

Zapopadek vsiga pisma je tale:

1. Vemo, kaj se godi v papeževi deželi, in zavolj papeževe dezele; de se je del papeževe dezele spuntal, in de boče sardinski kralj spuntane mesta in kraje sebi prilastiti.

2. Vemo, de papež nad to krivico žalujejo, in sicer ne zavolj sile in krivice, ktera se Njim godi, ampak zato, ker gre za blagor katoliške Cerkve, ker bočejo sovražniki katoliške Cerkve vzeti papežu časno posestvo, de bi jim podkopali samostojnost in duhovno oblast.

3. Mi katoliški kristjanje s papežem vred žalujemo. Jih milujemo, in nikakor ne poterdimo krivice in sile, ktera se godi papežu in pravica katoliške Cerkve.

4. Kakor papež zaupajo v Boga, de ne bo pustil tiste skale podkopati, na ktero je Jezus zidal Svojo Cerkev, tako zaupamo tudi mi.

5. Molimo in bomo še bolj goreče molili, de bi Bog razsvetlil vse zaslepljene, moč in silo terdovratnih sovražnikov katoliške Cerkve v nič djal in osramotil.

To je vse, v kratkim povedano, kar pismo vdanosti v sebi ima, na ktero se bomo podpisali. Lahko tedaj spoznate, de ne vzamete na sé nobene dolžnosti, de se k nobeni reči ne zavezete s tem pismom. Bralo se vam bo to pismo od prve besedice do zadnje in v roke se vam bo dalo pismo, in se bote prepričali, de ni nič družiga v njem, kakor vaša vdanost do sv. Očeta je naznanjena.

II. Pa kdo poreče: Kdo pa mara za našo vdanost do papeža? Kdo mara za to, če mi poterdim ali ne poterdim krivične sile, ktera se

papežu in katoliški Cerkvi godi? Kaj bo pomagalo to papežu, če se podpisemo?

Na to vprašanje odgovorim:

Pred sovražniki sv. Cerkve ne bo — po mojih mislih — kaj dosti pomagalo; zakaj sovražniki katoliške Cerkve terdo vkup derže in imajo vojakov in kanón več kakor zadržati, de svoje namene dopolnijo.

Čimur tedaj se bomo podpisovali? Podpisali se bomo, ker se to spodobi, in ker je naša dolžnost deržati s sveto Cerkvijo in s Kristusovim namestnikom. Kako to?

Sv. Avguštín je zapisal neko prigodbo, ktera nas uči, de smo se dolžni potegniti za našiga sv. Očeta, če tudi naša beseda nič ne zdá. Pripoveduje namreč od neke matere vdove v Cezareji v Kapadocii, ki je imela deset otrok, sedem fantov, tri dekleta. Nar stareji fant je bil hudobin, se je z materjo prepiral in mater še celo vdaril. Hudo razžaljena mati pogleda okoli sebe na svojih devet otrok, če se bo kateri za njo potegnil; tode nobedin ni besedice rekel, še zmenil se nobedin ni za nečast in razžaljenje, ktero je nar stareji brat materi storil. Ta nemarnost drugih devet otrok je mater tako stogotila, de je v cerkev tekla in pred kerstnim kamnom v Boga klicala: Pravični Bog! pokori Ti moje otroke, de bodo po svetu tavali, in tepi jih zavolj njih greha takó, de bo groza vsaciga, kateri bo slišal od njih greha in vidil terpljenje, s katerim se bodo pokorili zavolj storjeniga greha. — Potem gre iz cerkve, in ko domú pride, se je nar stareji sin začel tresti na vsim životu, in kmalu za prvim se je jel tresti drugi, in nazadnje so se vsi tresli, tako de si niso bili v stanu z delam vsakdanjiga kruha služiti. Razkropili so se, in po svetu potikali, kruha si prosili in grozo delali ljudem, ki so njih terpljenje vidili in od njih greha slišali. Eden zmed njih, Pavl, je prišel s svojo sestro Paládijo v Hipon v Afriko, in je pri svetinjah sv. Štefana zdravje zadobil. — To piše sv. Avguštín; in ta resnična prigodba je vzrok, de na Kranjskim še zdaj imajo pripoved od „desetiga brata.“ Pa ta prigodba tudi sleherniga opominja: „Spoštuj očeta in mater, de boš dolgo živel in ti bo dobro na zemlji!“

In zdaj, ko ste strašno prigodbo slišali, vas vprašam: Kdo je duhovni Oče vsih vernih kristjanov? kdo je duhovna mati vsih vernih katoličanov? Duhovni oče vsih vernih kristjanov so papež. Te resnice nobedin tajiti ne more; zakaj papež so gospodar v katoliški Cerkvi, kakor je oče gospodar v sleherni hiši; in sv. Očeta so imenovali papeža in jih še imenujejo po vsim katoliškim svetu vsi katoliški cesarji, katoliški kralji in poglavarji, vsi škofje, nadškofje in kardinali, in vsi verni. — Ravno tako se imenuje katoliška Cerkev: mati katoliška Cerkev, in imenitín cerkven očeak je pisal: „Nobedin si ne more imeti Boga očeta, kateri ne spozna katoliške Cerkve za svojo mater.“ Ko jo tedaj zares katoliška Cerkev mati vsih vernih kristjanov, je tedaj tudi naša mati. Kakor očeta in mater moramo tedaj spoštovati papeža in Cerkev. To spoštovanje pa ima v sebi ljubezin, česenje in pokoršino; tedaj smo dolžni papežu ljubezin, čast in pokoršino skazovati ob vsakim času; posebno ljubezin, čast in pokoršino smo dolžni na znanje dajati o posebni priložnosti; in taka posebna priložnost je ravno zdaj.

Zakaj pa ravno zdaj? Precej bote spoznali, zakaj ravno zdaj, če se spomnite na unih nesrečnih deset otrok, katerih edin je mater vdaril, drugih devet se pa za to nespoštovanje nar starejiga brata še zmenilo ni; vprašajte se, zakaj so bili tisti, ki niso mater vdarili, vendar od Boga vdarjeni? Zato, ker se takrat niso za mater potegnili, in niso materi posebne ljubezni in časti skazali, kadar je bila njih mati hudo od eniga zmed njih razžaljena in zaničevana; ko bi ga bili svarili, ko bi se bili potegnili za svojo mater, bi ne bili deležni njegove pregrehe, in šiba Božja bi jih ne bila zadela; zato pa, ker so molčali, so bili deležni greha, in ta greh jih je tepel vse njih žive dni.

Kadaj so bili otroci tiste žene v Cezareji posebno dolžni, ljubezin, svoje spoštovanje in svojo pokoršino do svoje matere razodeti? Takrat kader se je njih materi posebna nespoštija godila, kadar je bila posebno hudo žaljena.

In iz tega lahko spoznate, zakaj smo mi ravno zdaj dolžni, prav posebno vdanost, prav posebno ljubezin in posebno spoštovanje do svojiga svetiga Očeta papeža in do svoje matere katoliške Cerkve razodeti? Zdaj, zato ker so sveti oče papež ravno zdaj posebno hudo žaljeni; zdaj, zato ker se materi katoliški Cerkvi posebna krivica zdaj godi od nekterih, kateri se imenujejo in vender niso otroci sv. Očeta in sv. matere katoliške Cerkve; zdaj, ker papežu in katoliški Cerkvi kos dežele po sili vzeti hoče sardinski kralj, in pri tem početji ima pomočnika mogočnega francoskiga cesarja. Oba se sicer izgovarjata s tem, de spuntano papeževu ljudstvo hoče biti pod Sardineam; ali treba je vediti, de ves punt v manjših laških deželah je bila napeljana reč, napeljana s puntarskimi zlati, s kterimi so bili puntarji pridobljeni in kupljeni, in od sardinskih vojakov podpirani, de se zvesti papeževi podložni niso mogli sili puntarjev ubraniti. Zdaj je francoski cesar vzel kos laške dežele; dežele nekterih pregnanih vladarjev in lepiga kosa cerkvene dežele se je pa sardinski kralj polastil, in tako si med seboj delita to, kar sta drugim z zvijačami, s podpihovanjem in s svojimi vojniki vzela. Veste, kako se pravi takim, kteri po zvijačah ali po sili ptuje reči jemljejo? Veste, zoper katero Božjo zapoved in kakšin greh je to? Smemo li molčati k takimu grehu? Smemo li molčati pri taki krivični sili, ktera se našimu sv. Očetu dela? Smemo li molčati k taki škodi, ktera se godi katoliški Cerkvi, naši sveti materi? Vsak katolišk kristjan je dolžan zavreči tako gerdo in silno krivično djanje.

Zares! kdor se iz hude volje ne podpiše na pismo vdanosti, je kakor „deseti brat“ in vredin strahovanja unih nesrečnih hudo pokorjenih deseterih otrok.

Pa taki tudi kaže, de je zlo mlačin in nemarin katoličan, ker kaže, de mu ni mar za blagor in srečo katoliške Cerkve. Zakaj, de katoliška Cerkev lažej svoje dožnosti do vernih spolnuje, je treba, de so papež samostojni, to je, de niso nobenimu kralju ali cesarju v oblasti. Papeži so nasledniki svetiga Petra, kterimu je Jezus rekel: „Satan vas je hotel presejati kakor pšenico; ali za tebe, Peter, sim Jest prosil, de ne bo obnemagala tvoja vera; tode ti, ko boš poterjen, poterdi tudi svoje brate.“ Sv. Petru je Jezus rekel: „Pasi moje jagujeta, in moje ovce!“ S. Petru je Jezus rekel: „Ti si skala, in na to skalo bom zidal Svojo Cerkev, in vse peklenske moči je ne bodo premagale.“ To službo, ktera je bila sv. Petru od Jezusa zročena, namreč poterovati brate v tem, kar je katoliškemu kristjanu verovati in storiti, imajo tudi nasledniki sv. Petra, papeži; in če papež te službe opraviti ne morejo, se utegne velika škoda katoliški Cerkvi goditi. Če papež niso nikomur v oblasti in če imajo sami deželo dosti veliko, ne more nobeden zadrževati ljudi, de bi se k njim ne zatekali njih nauk slišat; papež lahko učē, imajo poslušavce, svoj nauk razglasujejo v vse kraje katoliškiga svetā, in vsak katolišk kristjan se lahko prepriča in zanese, de je nauk, kteriga prejme, zares od papeža dan ali poterjen, in vč, kaj mu je verovati, kako živeti, vč kaj je zapovedano ali prepovedano.

Nasproti pa, ko bi bili papež komu v oblasti, bi ne bili v stanu svoje jim od Jezusa zročene službe spolnovati; zato 1. ker tisti vladar, ki bi bili papež pod njegovo oblastjo, bi lahko zadrževal ljudi, de bi do papeža ne mogli. Kdo bi potem njih nauk sprejemal, poslušal? 2. bi se katoliški kristjanje nikdar ne mogli zanesti, de je nauk, ki so ga prejeli, zares od papeža dan ali poterjen.*) Spolnilo bi se,

kar je Jezus rekel: „Pastir bo vdarjen in razkropljene bodo ovce.“ Ko bi imel kdo oblast čez papeža, prav lahko se zgodi, de bi ne imeli papež koga učiti, in če bi tudi njih nauk do nas prišel, bi vender nikoli ne mogli vediti, če je ta nauk zares glas našiga od Jezusa postavljeniga pastirja, ali ne. Kaj pa bi iz tega izhajalo? Vera bi se začela mešati, in zlasti zato, ker je resnica človeškemu hudimu nagnjenju zoperna, tedaj bi ljudje hotli po svojim hudim nagnjenji katoliško resnico prenaresjati. Vero delati in vero po svojih mislih prenaresjati bi začeli mogočni tega sveta; posebno bi se tega dela lotil cesar ali kralj, ki bi imel papeža v svoji oblasti, če bi le hotel vero mešati; do papeža bi ne pustil nobeniga, sam pa bi razglasoval v papeževim imenu, kar bi hotel; tiste bi preganjal, kteri bi mu ugovarjali ali njegovih razglasov ne sprejeli. Takó je že bilo na svetu, in tako bo spet prišlo, če ne bodo papež samostojni, t. j., če ne bodo imeli svoje dežele, in bodo tedaj pod oblastjo posvetniga vladarja. Vidite in spoznate tedaj, koliko je na tem ležeče, če bodo papež obropani svojiga posestva na tem svetu? Ste slišali, koliko škoda bo katoliška Cerkev po takim obropanju terpela? Ne gre tedaj zdaj samo za deželsko oblast papeževu, gre za kaj več, gre za blagor, srečo, terdni stan katoliške Cerkve, gre za edinost Cerkve, gre po veliko krajih celo za ohranjenje prave vere. Zato sim pred rekel, de gerdo mlačin in nemarin katoliški kristjan je tisti, kteri taciga roparskiga djanja ne prekliče, ne zaverže, kteri se za papeža in za terdni stan katoliške Cerkve ne potegne, če tudi le samo z besedo, ker s tem, de se podpišemo, svojo vdanost do papeža in do katoliške Cerkve na znanje damo.*)

Vsaki tedaj, kteri ima kaj ljubezni do sv. Očeta in do sv. katoliške Cerkve, in do sv. vere, naj pride, in naj se podpiše na pismo vdanosti, ktero se bo iz naše škofije lepo vezano v Rim sv. Očetu poslalo. Nobedin nima nič izgovora, zato ker se s tem pismam za nikakorsno reč ne zaveže, nikakorsne dolžnosti na se ne vzame, in ne bo čisto nobene časne škode terpel, se tudi v nobeno nevarnost časne škode ne poda. Nobene nevarnosti ni, nobene škode ni; dobro delo usmiljenja pa je, žalostnemu sv. Očetu milovanje, ljubezin in spoštovanje na znanje dati, dolžnost je s pravico deržati, za pravico potegniti se. Spolnite tedaj, kar Bog v ceterti Božji zapovedi veleva, rekoč: „Spoštuj očeta in mater, de boš dolgo živel, in ti bo dobro na zemlji!“

Ogled po Šlorenskim in dopisi.

Ljubi vrednik Zgodnje Danice!

V vašim predzadnjim listu sim bral pismo častivredniga kaplana g. Volčiča, s kterim ponuja vsem bukvice zoper žganje, ki jih je spisal. Rekel je, de natis teh bukvic mu je za 200 gold. stroškov naredil, de pa jih je le za 20 gold. prodal in de hoče ostale zastoj dati, ako se za vezanje plača le bukvovezu Gerberju 10 kraje. n. d. To me je ginilo. Omislil sim si ene, in potem, ko sim te bukvice prav dobre in koristne najdel, posebno za proste ljudi, sim si jih več priskerbel in sicer vse za hišo zapertih na Zabjeku. Tam jih bodo ubogi brali ali slišali brati, in prepričan sim, de to branje ne bo brez dobriga sadū. Ako se tudi le en sam resnično spreoberne in zapusti hudo pijanost, gospod kaplan Volčič bo dobil duhovno placilo, ki več velja kot milijon zlata in srebra. Zraven tega pa se čutim

*) Gotovo pa je tudi, de veči ko je množica tacih podpisov, bolj ta duhovna teža tlači sovražnike sv. Cerkve in jih s strahom napolnuje, ker vidijo toliko sere zoper sebe, in tako podpisi tudi k zmagi resnice pripomorejo, ko bi se katolicanje vsi do zadnjiga podpisali, ali bi ne bilo groza roparjev, ker bi nikogar ne imeli na svoji strani? — De kdo ne bo pa v kaki zmoti, opomnimo, kar se tako vé, de vera sama se ne more nikoli z zemlje zatreti, ko bi papeža nesramni roparji in tolovaji tudi do kože oropali. Vr.

*) De se tudi na katoliške vladarje ni vselej zanesti, se zdaj vidi, ko papeževu besede zatirajo, de bi med ljudstvo manj prišlo. Vr.

dolžniga, mu se zahvaliti za to njegovo lepo darilo. Vse kar sim bral v imenovanih bukvih, je gola resnica, in žalostno je, kako tudi na Kranjskim žganje zmiram več in več škode nareja; gotovo je, in dolga skušnja mi je to poterdila, da saj polovica hudodelstev, ki se pri sodni preiskavajo in kaznujejo, izvira iz pijanosti. Zatorej priporočim te bukvice vsim gospodarjem, naj si jih kupijo po 10 kraje. n. d. in jih beró družini, posebno ob nedeljah zvečer. z Bogam!

Josch.

predsedkih c. k. deželne sodnije.

Pristavek. V pojasnilo naj pristavimo opombico, da smo ta spis prejeli v čisti slovenšini spisan od blagorodniga gospoda predsednika samiga, ki pred malo malo leti še besedice slovenskiga niso umeli; zavednost pa, da le s prilastenjem slovenske besede zamorejo svoje dolžnosti popolnoma zverševati, so se tega nauka tako poprijeli, da zdaj ne le samo slovensko čisto uméjo, ampak tudi pišejo.

Vredništvo.

Iz Ljubljane. Sviti cesar so za polajsanje revšine na Dolenskim in Notranjskim 20.000 gold. dovolili; svitla cesarica Karolina je poslala 1000 gold. in Njih milost knez in škof Ljubljanski gospod Jernej Vidmar 1000 gold.

Iz Ljubljane. Prečastitljiva namestnija škofijska priporočuje s posebnim razpisom nemško-slovenski besednjak, ki je ravnokar popolnoma natisnjen prišel na svitlo pri ljubljanskim tiskarji gosp. Jožefu Blazniku. Razdeljen je v dva dela in obsega na veliki osmerki 126 $\frac{1}{4}$ pol ter 2012 strani. Natis je izverstin; slehern se bo prepričal, da ima vsestranske prednosti pred mnogimi mnogimi enacimi deli. Ponaša se slovar z napisom tim-le: Deutsch-slovenisches Wörterbuch. Herausgegeben auf Kosten des Hochwürdigsten Herrn Fürstbischöfes von Laibach. Anton Alois Wolf, Grosskreuz des österr. kais. Leopold-Ordens itd. . . . Laibach 1860. Gedruckt bei Josef Blasnik. Oba dela prosto sošita (geholländert) veljata samo 6 gold. avstr. velj. in se dobivata v knezješkofij-ski pisarnici št. 282. Zunanji zamorejo to delo tudi po kateri si bodi ljubljanski bukvarnici dobivati. Čisti dohodki tega velikiga in silo trudniga dela, ki stane nad 16.000 gold., so po dobrotni naredbi rajneiga milost. škofa odmenjeni za ljubljansko duhovno mladensnico ali Alojzjeviše; torej je tolikanj bolj želeti, da bi se slovar prav hitro in obilno razprodajal. Bog daj poslednjič, da bi besednjak namen dosegel, s katerim so ga blagi ranjki škof na dan spravili, ter pospeševal domorodno oliko v čistim slovenskim duhu in ne manj v čisti slovenski uravi, ter služil v povzdigo slovenskiga naroda, in v Božjo čast. Prosimo tudi slavne bratovske vredništva slovanskih časnikov, naj blagovolijo to delo v misel vzeti in priporočiti.

Iz Ljubljane. Maloktera družba v tako kratkim času s tako malimi pomočki toliko dobriga stori, kakor nova bratovšina sv. Rešnjiga Telesa. Še ni leto, kar se je slovesno pričela in že smo vidili undan lepo razstavo obilnih cerkvenih izdelkov v samostanski dvorani zraven nunske cerkve v Ljubljani. Desiravno bratovšina šteje komaj nekaj čez 700 družnikov in deležnikov in se je še le mesca rožnika lanskiga leta očitno pričela, je vendar vsa mnogotera cerkvena oprava, ki je bila razstavljena in je zdaj raznim cerkvam razdeljena, nar manj 800 gold. vredna. Pri derže si za družkrat bolj natanki popis za zdaj samo cerkve imenujemo, ktere so bile prvo leto od te bratovšine obdarovane; le-té so namreč: Spodnji Suhor, Dragatuš, Radovica, Sela, Javor, Bela skala, Čatež, Preloka, Adlešič, Podzemelj, Št. Mišel pri Žuženbergu in franciškanska cerkev v Novim mestu. — Tako je tedaj 12 cerkev vsaka z več cerkvenimi rečmi obdarovanih; še več pa so vredni duhovni darovi, ki jih dan na dan toliko pobožnih sere sv. Rešnjimu Telesu daruje in so le Bogu znani in Njegovim pričujočim angelam. Prelepa zarés je ta bratovšina, ki se bo odsihmal še le prav razznanila in prav serčno mora vsaki

prijatelj sv. Rešnjiga Telesa in potrebnih naših slovenskih cerkev želeti, da bi se prav hitro razširjala. Ako do prihodnjiga leta ne bo saj trikrat ali štirkokrat več družnikov kot jih je zdaj, bomo komaj zadovoljni. Ako jih njih malo toliko cerkev razveseli, kaj še le, ko bi jih veliko število bilo! Zanesemo se tudi, da bo Gospod obilno oblagodaryl tolikanj skerbno predstojništvo prečastitih gospodov in gospej, ki si za življenje te bratovšine tolikanj prizadevajo, kakor tudi vse marljive brate in sestre, ki ko pridne čeblice večne in časne zaklade zbirajo. —n.

Iz Ljubljane. Milostni opat prečastitljivi gospod Matija Vodusek so nam iz Celja naznanili, da odsihmal cerkev sv. Jožefa poleg Celja z bratovšino ss. Cirila in Metoda vred pripade čč. oo. Lazaristam ter je njé ločenje od celjske duhovnije in izročenje imenovanim misijonarjem že pred pragam. (Naj berže se je zdaj že izveršilo.) Torej bo nabira darov odsihmal pošiljati čč. očetam Lazaristam pri sv. Jožefu. Naznanimo ljubim Slovincam, da se ta slovenska bratovšina neprenehama prav pridno razširja. Undan smo poslali čez 800 družnikov v Celje, in spet jih imamo čez polčtetertisto, ki jih bomo zdaj zdaj odpravili, tedaj skupaj čez dvanajst sto od lanskiga leta. Poslali so nam jih mem več iz Krajnskiga poslednjič tudi marljivi gosp. Furlani té dni blizo 300 iz Gorice s 25 gold. denara za bratovšino, in jih še veliko obetajo. Lepo Vam je to, dragi Goričanje! Torej pa tudi ni čuda, da slišimo pri toliki molitvi zmiraj več od povernitev ločenih grekov, naših bratov, v katoliško Cerkev. Bog daj vsim spoznanje; potlej ne bo več slišat kavsanja za svete mesta v cerkvi Božjiga groba v Jeruzalemu, — pa še marsikaj družiga ne.

Iz Ljubljane. Gospod Daniel Komboni, ki je bil z družimi misijonarji iz vstava g. Mazzatoviga na Beli reki se je bolehen povernil v Verono in zdaj ondotne misijonske rejence učí zamurskiga jezika naroda Dinka, med katerim je delj časa bival, kteriga 4 rejenci že po nekoliko govore. Pravi, da se zopet več duhovnov v afrikanski misijon napravlja: 1 v Veroni, 1 v Neapeljni, 1 v Aleksandrii. Ob svojim popotvanji proti domu se je v Egiptu mudil 3 tedne, in je bil z g. Blažam Verri-em, ter ga je tamkaj popustil s 5 zamurskimi otroci, ki jih turške oblastnije imajo pri-perte; on pa je šel v Rim se pri kardinalu vikarii in škofu Serra popečati za rešenje tih otrók. Tamkej je dobro opravil, nič pa ne vé, kako je zdaj z g. Verri-em, ali kje de je? Tudi od g. Olivieri-a ne vé, kje de je. — Zanesljivo je, da kjer si bodi — pomočkov iše za nadaljevanje svojiga zmiraj bolj težavniga misijona.

Iz Ljubljane. Nove Šmarnice, ki jih je nabral marljivi gospod Janez Volčič, obsegajo veliko duhovniga blaga. V mikavni pesnici se bukve darujejo Marii prečisti Devici. Premišljevanje, ki je za vsaki dan mesca velicega travna določeno, je izverstno. Tvarina za premišljevanje je pa tale: Človekov poklic, smertni greh, smert, posebna in vesoljna sodba, pekel, potreba spokorjenja, dvojna pot, ljubezen Božja, molitev, čistosti, spoved, sv. Rešnje Telo, pokorsina, ponižnost, ljubezen do Marije, poterpežljivost, samotnost, zatajevanje samiga sebe, nečistost, nevarnost sv. čistosti, lenoba, pregrehe z jezicam storjene, svet, nekteri pregreški mladosti, resnična in puhla pobožnost, nekteri pripomočki Bogu služiti, stanovitnost, nebesa. Tem premišljevanjem, ki um jasno podučujejo, serce močno spodbulujejo in voljo jako nagibajo, so še pristavljene molitve pred branjem in po branji, lavretanske litanije, mašne, spovedne in obhajilne molitve, in pa sveti križev pot. — Želeti je, da bi se te bukve, ki so z veliko gorečnostjo za čast Božjo in hvalo Marije prečiste Device pisane, pridno kupovale in še pridniši prebirale. Bog pa tudi daj, da bi njih branje obilno dobriga sadú obrodilo! —c.

Z Dolenskiga, 13. mal. travna. Zahvaljenje. — Spodaj podpisani duhovni pastir, ki je po Danici št. 6. 15. sušca t. l. za reveže milošnje prosil, se priserčno vsim

milosernim dobrotnikom v imenu revežev zahvaljuje, rekoč: Bog Vam poplačaj stoternokrat. Reveži pa obetajo za Vas moliti. — J. — š —, t. j., Jož. Orešnik.

Z Dolenskiga. De na Kranjskim vera ne peša tako, kakor po mnogih deželah, se vidi iz tega, ker se po naši domovini cerkve dan na dan čez dalje bolj lepšajo, ali tudi se nove zidajo. Gotovo je to lepo znamenje cerkveniga življenja in napredovanja. Ker nam, „Danica,“ rada cerkvene slovesnosti donašaš, ti hočem tudi z Dolenskiga nekoliko naznaniti. Velikonočni ponedeljek pridejo v Stopiče visoko častiti gospod prošt Jernej Arko z dvema prečast. gg. kanonikama blagoslovljat nove prelepe podobe na altarih, postavbo (štatvo) Matere Božje, britko martro za na pokopališe in tabernakelj, ki je bil ravno pred velikonočjo dodelan, in je tako lep, de ga je veselje viditi. Pridigovali so vis. č. g. Svetličič v pričo velike množice od več krajev in so živo razkladali pomen te slovesnosti. Resnično je, kar so gospod pridigar med družim opomnili, de je ni kmalo tako ozaljšane cerkve, kakor je zdaj stopiška. Pač lepa hvala in čast torej posebno v. č. gosp. fajmoštru Janezu Verščanju, ki so si toliko perzadjali, de so farno cerkev spodobno olepšali. Bila je grozno zanemarjena in še zadolžena, ko so jo sedanji gospod fajmošter prevzeli. Ali z umnim gospodarstvom cerkvenih dohodkov so kmalo dolgove splačali in potem cerkev jeli popravljati. V malo letih so ji vso drugo obleko dali. Oskerbeli so za vse tri altarje nove podobe, ktere je g. Stroj lepo zmalal; dali so tudi altarje vse prezlatiti, postavili so nove orgle, ktere je J. Mandlin prav soglasno izdelal. Potem so dali narediti za križev pot nove pozlačene oklepe. De so z vsem tem delam imeli skerbi in še marsikaj sitnost, mi ni treba praviti. Delo mladiga podobarja Naceta Oblaka, s Trate nad Loko, se samo hvali. Pomagal je tabernakelj izdelati in naredil je tukaj v kratkim času dva kerubina, štatvo Matere Božje in britko martro, 5 čevljev in pol visoko, vse tako umetno, de jih nobeden prehvaliti ne more. To ni tesarsko delo, kakor se vidi tolikrat po cerkvah, ampak vse je tako živo in pomenljivo, de vsaciga gine in k pobožnosti budi. Ker ne vem, de bi bil že kdo tega podobarja očitno pohvalil, ker je še mlad, se mi potrebno zdi, mu tukaj vso hvalo dati in ga vsacimu živo priporočiti. On ni le priden delavec, ampak tudi pošten in dober kristjan, in le tak zamore cerkvene dela vredno in dostojno narediti. — Preden te verstice sklenem, opomnim le še to, de so tukajšnji v. č. g. fajmošter več kot 5000 gold. za cerkvene popravila v kratkim izdajali, pa vender niso farmanov nadlegovali, ker le za orgle so posebej skladali, vse drugo so poplačali s tem, kar so prihranili in kar so ljudje radovoljno in z lahko darovali. Res so dandanašnji časi slabi, ali komur je mar za Božjo čast, bo še zmiraj kaj storil. Veliko premore: „Dilexi decorem domus tuae.“ — n.

Iz Celovea naznanja „Slov. Prijatelj,“ de se je za duhovno mladenšnico „Marijaniše“ že toliko darov nabralo, de se bo ta dobrotna naprava že prihodnje leto za 24 mladenčev pričela.

Z Dunaja vemo iz zanesljiviga vira, de so bolehnii in s tolikimi opravili oblozeni škof gospod Andrej Mešutar naprosili gosp. Frid. žl. Hurter-ja, de naj jih namestova ko predsednik Marijne družbe za pospeševanje katoliške vere v srednji Afriki.

Iz Gorice 21. mal. travna. — J. F. — Iz pridjaniga lista, kteriga svojimu cilu in koncu pospešiti blagovolite, bote povzeli, de je bratovščina ss. Cirila in Metoda po prizadevanji bogoljubnih prijateljev še precej obilno novih udov pridobila, ne le v našim mestu ampak tudi v drugih bližnjih krajih, med drugim tudi v laškem Gradišci in clo v Vidmu na Benečanskim. Razširjanje te bratovščine bo vsakiga prav mislečiga katoličana razveselilo, toliko več, ker se po njej bratovska ljubezen clo drugovercov djansko vdihuje ter se očitno in vidno spoznava, de zjedinjena moli-

tev pobožnih sere oblake predira, ako so resnične naznanila mnogih časnikov, ki nam gostejekrat mem nekđaj naznanujejo od zjedinjevanja starovercov s katoliško Cerkvno.

Pervo nedeljo po veliki noči so učenci nemških glavnih šol obhajali prvo sv. Obhajilo v farni cerkvi sv. Ignacija. Pervoobhajanci so z gorečo svečo v rokah najpred pesem o presvetim Rešnjim Telesu prepevali, na kar je daritev sv. maše sledila. Čast. gosp. Anton Selič, katehet spodnje realke, za dušni blagor kot za nravno obnašanje svojih učencov ves vneti gospod, jih je med mašo neposredno pred sv. Obhajilom ogovoril v nemaje jih k vredni in pobožni prijemi Tajistiga, ki je nekđaj male in nedolžne otroke na svoje naročje prejemal in blagoslovljat. Sklenila se je ta slovesnost z blagoslovom, pri kterim so novoobhajanci Jezusu, ki so Ga ravnokar pod podobo beliga kruha zavžili, trikrat sveto po nemško odpeli.

Z Nemškiga R. Slednjimu je znano hrupno veselje protestanstva in sploh nekatolištva nad udari, s kterimi samosilna besnost sveti prestol ogreba. Čuditi se ni, ker on mu je živa nasprota in doznana rimska nespogljivost ga mora derviti v obupno grozenje in nespametno divjanje, čeravno ob njegovim padu tudi njemu žila usahne, ako namreč ni katolištva več, zoper koga bo protestiral? Ko se toraj papeštvo ž njegovo zanikavnostjo ne more znašati, in ga tudi ko svetno vladarstvo po podložnih deželah gotovo ne more ljubovaje podpirati, se mu krik nad nepoterpljivo papeževu vlado sam od sebe vzdiguje iz stiskanih pers s sledečim vprašanjem: „Ali pa more papež nekatoličane po svojih deželah terpeti, in kaj — ali ni verska svoboda nedotakljiva človekova last?“ To se pravi: papeštvo zoperva prvotnim človeškim pravicam, zatoraj naj neha vsaj svetna vlada njegova, duhovsko pa — naj jo nosijo katoličani, ako jim je všeč. Na to pa odgovori imenovani spis: „Po papeževih deželah biva ven in ven po več tavzent protestantov; in mnogo njih po več let ondi živi; papeževa vlada tedaj jih ne more posebniga kaj nadlegovati. Med papeževimi podložniki ni nobenih protestantov, in jih tudi ne bo. Na Piemonteškim se že deset let trudijo z osnovanjem protestanskih občin, pa še nič niso doveršili: zakaj tisti, ki so jih pod košem protestanstva nabrali, niso ne kristjani avgustanci ali helvetci, temuč so za Laško to, kar so bili za Nemško Rongeani — ljud, ki se oponaša le z imenam verske občine, de bi zavest božjo med človeštvam kolikor mogoče zaterl. Pri njem se ne gre za versko svobodo, temuč de bi se vse vernije znebil, kar so nedavno očitno ko potrebo in načert praviga napredovanja zglasovali. Do takovih pajdaštev utegnejo tudi po rimskih deželah se povzdigniti, ako jih z Božjim pripušenjem prekucijska povodinj preobljuje, do protestanskih občin pa nikdar ne. Brez vere v vladanje nad zemeljskiga osebniga bitja ni misliti nobena kakoršnakoli vernija. Brez verne enakosti in edinosti je verska občina kratkimal nemogoča prikazen. Brez vernije je zastonj država sklepati, zastonj kakor gromovite stavbe po zraku graditi. To je vedila in spoznala paganska starodavnost. Nekaka nagiba si nezavedna bojazen pred nekaj viksšim čeznatornim ne more v naših razkisanih in razjedavnih časih tiste moči razodevati, s kakoršno je paganski svet vezala. Po keršanstvu ni nobene vernije več, ampak ostane le pogin, grozen sramoten pogin. Društvam tedaj nasproti, ki zatirajo verno moč in skupnost, se mora država naravnost v bran postavljati, in sicer tolikanj bolj, kadar se šemijo s krinkami verskih občin. Drugači pa je s pravimi občinami. Katoliško prepričanje nikakor ne brani katoličanam z drugoverstnimi verniki vred v državi bivati, proti njim vsih dolžnosti deržavljana in človeka spolnovati, in ž njimi vred v ohranjenje pravniga in nravniga reda v državi pripomoči. Ali olikarija je to reč za napčni konec poprijela. Vse verstva, ona modruje, vse so enako namenjene kakor ptice pod nebam z raznimi glasovi Višnjiga slavo prepevati, in v imenu poterpljivosti ali tolerancije se

je katolištvo opominjalo, da naj se tiho in pohlevno v versto enako veljavnih verstev vstopi. Ko se je ta struna pobrénknila, je pač tista misel gospodovala, da je sicer Bog v nebesih in človeška duša neumerjoča; da je pa Bog dober oče, kteriga se je njegovim otrokam zavoljo kacih slabost in hudih poželenj malo bati, in na tem sloni jedro vernije; vse drugo pa je prazen, morde še škodljiv priveržek. Zraven tega se je še od večne očetovske ljubezni in o združenji unkraj groba marsikaj nežniga in sladkočutniga počenčalo. Ali to je bila polzka reber, po kateri se ni moglo dolgo terdno stopati. Treba je bilo tedaj pomakniti se ali navzgor proti zapušnim visavam, ali pa zdercati v globočine, in navzdol je šlo jaderno, dokler se ni prišlo do neosebniga bitja, ki je vse v vsim in se utegne tudi bog imenovati. Zdaj se je vernija zoblikala v zgolj domišljijo, s katero se je absolutno ali večno poleg potrebe strojilo in se za vse verstva o njih času in na njih mestu popolnoma pravica terdila. To pa je obveljalo za vse človeško mišljenje in djanje; kakor verstva ste si resnica in laž, čednost in pregreha verstnici postale. De se je tako zgodilo, je očitno, in komú more to všeč biti? Ako se pa ni moči s tem dobičkam spoprijazniti, naj se toraj dovoli tudi katoličanu njegovo prepričanje, da je nauk njegove cerkve resničen, in ravno zato nasprotni neresničen. Tudi pošteni protestant terdi nauk, v katerim je bil zrejen, za resničniga, dokler morde ne sprevidi, da je Luter krivično ravnal, ko je cerkvi božji in svoji domovini krivoverno progo zasekal, in se po tem verne v cerkev svojih prednikov. Ta nasproti ni sovrašтво. Pravi katoličan protestanta ne čerti: on vidi nad njim odrešeniga po Kristusu in se nadja, da v nezadolenji zmoti živi. Ker pa nasproti neprijaznosti in prepira gotovo ne odganja, prepiranje pa tudi draži in kači, zatoraj miru ne bo iskati v kaki sodergi verstev, ampak v njih natančnim ločenji. V rečeh, v katerih si nasprotujemo, se hočemo drugi družiga ogibati in vsak po svojim potu hoditi, jest v cerkev, ti v tempelj. V rečeh, v katerih se vjemamo in vsi eno terdimo, se hočemo družiti in skupaj hoditi ter delati. To je gotovo po človeško, je pametno in tudi lahko spolnovati. Tako ravnajo katoličani in bodo tudi ravnali, zatoraj kje je krivica, ki se v tej zadevi očita papežu in vladi njegovi? Vse te tožbe pa — ali je res nezadovoljnemu svetu z njimi resnica? Ko bi bila Kampanja obdelana ko angleško polje, in bi bilo pontinsko mahovje rodovitno ko za časa mesta Poncije, ko bi bilo gosto železniško mrežje prepreženo po rimskih deželah, ko bi tudi nov Aristotel razlagal na Sapienci modroslovje, in bi krojivniki pervaki in naravoslovci preglasoviti svojo učenost ondi prodali, kdo neki meni, da bi se en sam teh vpijatecov, prekuehov in spodkopuhov s papeštvam spravil, od svojiga kovarstva odnehal? Podpihovane nezadovoljnosti ne bo potolažil prena-rejen zakonik, tudi ne ostudno čencanje po konstitucionalnih sobanah, ne divjaško zakonstvo, ne kakorsnekoli vladne osnove. Sklenili so mogočniki prekucijo, in papeža s svetniga prestola pahniti, kdo bi se z njimi pregovarjal za resnico in pravico, ki jim ni mar! Zdaj jim je sv. Oče ko namestnik Kristusov s svojim nar hujim orožjem odgovoril, ki ga bo gotovo nepremagljiva roka Božja poprej ali poznej nad njihovimi terdovratnimi glavami sukala, ter jim sklenila sodbo, nad katero bo svet stermel, in se bo za vekomaj v zgodovino zarisala za svarilo in spomin. — V nadaljnim razgovoru spis se marskaj zanimiviga povč, in posebno zgodovinske studence razkrije, iz katerih se sedanje gibanje tolikanj obilno cedi. Proti koncu pa pravi: „Prekucijsko pero se je vdinjal zoper katoliško cerkev, v kateri se zdaj edino le keršanstvo sovraži. Ko bi imelo avgustanstvo dovolj moči, da bi zdatno besedovalo za zakon samogibnosti, ki ga je pisalo jaguje Božje s svojo kervjo, bi ono pri teh ljudeh nobene večji prijaznosti ne vživalo, kakor jo katoliška cerkev vživa. Ali je namreč preč po skrivnostnih besedah pri povzdigovanji, ali pa še le v trenutku obhajanja

Sin božji pričujoč ko Bog in človek skupaj, je za katoličana pač velik razloček, ali za današnjiga nasprotnika resnice brez kaj pomena. Zatoraj se prekucijskimu peresu vsa le mogoča samopašnost dopusti, če tudi valovje na dnu globočin zasumi. Bodi svéta le last in posest kapitalnikov! Sveta? Kje je kaj svetiga še, ako je vživanje časnih blagot človeka nar viši konec in dobrota, vse pa, kar ga stavi pod viši oblast in postavo, sanjarija le in zgolj vraža? — Tako tedaj se godi, in ta resnica se je očitno pričala, ko se je jelo sv. Očetu velevati, da naj se zniža s svojiga prestola, kajti on ko kristjan in škof ne more zadostovati opravičenim potrebam podložnikov svojih. — Kdor o bclim dnevu terdi, da je noč, se o solncu ni pripraviti z njim. Ali poštenosti je treba povsod, kjer se junacijsko človeške moči in če se tudi le za par venarjev gré. Bodi toraj pošteno ravnanje tudi v nar imenitnijih človeških zadevah! Ako viši vladanje sveta ni tajiti, se mu móra pozemeljsko uklanjati. Ako ga pa ni, je Bog in neumerjočnost, pa tudi dolžnost in pravica zgolj prazna beseda, in nič družiga ne ostane, kakor od natre dana pravica Spinozova, poleg ktere sömi ribice goltajo! Preč toraj z besedami, ki le o podkladi tistiga, kar se taji, kaj pomenijo. Ako se pa čuti, da je nespametno tajiti veljavo tistimu, kar te besede pomenijo in obsegajo, naj se pa tudi dozna, da unkraj vidniga sveta tudi nekaj obstoji, česar bivnost se ravno tako občutno naznanja, kakor potipljivih reči, čeravno se ne more ne meriti z vatlam, ne težkati s tehto, in bodi jih groza pregrehe, unašati iskro iz svetisa, da bi svetišče celo z njo zapalili, zakaj svetišče je Gospodovo, in on bo sodnik!“ —

Razgled po keršanskim svetu.

V sekovski škofii je na pismu verne vdanosti do sv. Očeta čez sto in dvajset tavezent imén podpisanih.

Zagrebski kardinal vikši škof so podarili za sv. Očeta 3000 gold, ondotno korarstvo petnajst sto gold, liceja in bogoslovstvo 177 gold.

V Požunu ste se dve zgubljeni ovčici. Suzana Holcezy in Eva Jedlicz, iz protestanstva povernili v katoliško Cerkev. — **Nitranski škof Avg. Roskovanyi** so poslali bratovšini sv. Resnjiga Telesa v Pešt 100 gold, za take vernike njih škofije, ki bi radi k bratovšini pristopili, pa jih težko stane letni dar odrajtati. (Cyr. a Meth.)

Vesprinski škof dr. Ranolder so darilo 6 cekinov poslali vredništvu lista „Tanodai lapok“ za nar boljši odgovor na vprašanje: „Kako naj se nauk in odreja obravnava, da se učenci ne olikujejo samo za šolo ampak za življenje? Non scholae, sed vitae.“

Moravski spričevavec ali marternik Janez Sarkanander bo 6. majnika za svetnika razglašen. K tej slovesnosti bo šlo zraven vikšiga škofa tudi nekaj družih odbornikov iz Olomovca, in tudi Šentmihelski v. č. g. fajmošter Florijan Schön, ki hrani svetinje tega Božjiga služabnika.

Časniki pa spet rožlajo kakor kravji zvonci, ker so mende neki avstr. škof opomnili na cerkveno izobčenje, ki je razpeto nad katoličani, ako gredo k judam v službo; češ, da je to novi ces. postavi zastran judov nasproti. Kakor de bi postava ukazovala kristjanu k judam v službo, ki mu le prepoveduje ne, kakor poprej! Koga neki ces. postava obesi, če n. p. velikonočniga sv. Obhajila ne opravi? Vender ga pa sv. Cerkev iz svoje občine loči.

V Burtšcheid-u na Pruskim je v katoliško Cerkev prestopil dr. Eylert, sin poprejšniga protestanskiga škofa.

V Worms-u se dvoje delo dela: Izdelava stoljne cerkve, in spominek za Lutra. Stoljna cerkev v spomin klíče čas, ko je bila vsa Nemčija edina v veri, spominek Lutrov pa tisto pripetenje, iz kteriga izhaja nemška nezloga. Tako govori mil. mogunški škof baron Ketteler v predgovoru k: „In Christo allein ist Heil! Sechs Predigten für unsere Zeit v. Dr. Fr. Künzer, Can. u. Dompred. in Breslau.“ K unim tehtnim besedam nj. milost nekoliko

dalje pristavlja: „Kolikorkrat me dolžnost pelje v oblagreno vormsko okrajino, nad katero se to čudovito poslopje polno skrivnostne lepote in veličastva visoko povzdiguje, očitno od vsih strani, vselej se polasti moje duše neizrečeno boleče čutilo, ko pomislim, kako lep je bil čas, kadar so se še vsi prebivavci daljnega okroga pri ravno tistim altari k molitvi zbirali in ravno tisti Kruh življenja prejimali, ko so se ob visokih praznikih glasi stoljnega zvona po okrajini razlegli. O de bi po Božjim usmiljenji že skorej prišel srečni čas sprave... Zneski imenovanega delca so odmenjeni za stoljno cerkev v Vorms-u.

V Villmergen-u na Švajcarskem je bilo letas nekaj posebnih pustovavcov viditi. Veliki vozovi saninci s težkimi kamni obloženi dan na dan v mesto dersajo; vprežene so danes vanje rajde šolskih otrok, jutri mladenčev, drugičkrat zopet mož, žen, deklet. Vse med bobnanjem, trobentami, z banderi, smrekovimi versički lepo s trakovi ovitimi. Kaj je to pomenilo? Vozili in pripravljali so kamenje za novo zalo cerkev v gotiškim zlogu, ki se ima zidati. Pač hvale vredno pustovanje!

V Rimu se natiska na vladine stroške delo, ki bo obsegalo vse okrožnice, pisma verne vdanosti itd. katoliškiga škofovstva zastran rimskih zadev. V prvi knjigi bodo okrožnice italijanskiga, v drugi francoskiga in belgijanskiga, v tretji nemškiga, slovenskiga itd. škofovstva. Tako piše prijatelj iz Rima v „Zagreb. list.“

— Dvajset predstojnikov raznih vradov in dost družih vradnikov se je na pol leta vsi plači odpovedalo, de se bo nova vojna ložej na noge spravila. Z veliko gorečnostjo se delajo orožne priprave. — Mladí francoski vojvoda je za papeževo vojno podaril 12 dolžih topov, parski kralj pa pravijo, de 15 topov.

— Med vojskovodi je tudi grof Bourbon-Chalus, iz kraljeve rodovine.

Francoski general Lamoricière, verl katoličan in pošten mož, je prevzel povelje nad vso papeževo vojno, in zanesljivo bo na noge spravil krepko vojništvo, pred katerim se blezo marsikomu že naprej hlače tresejo. Veliko francoskih vojsakov in celo piemonteski častniki pristopajo k njemu. Kraljica Izabela je mende privolila, de se bo kardelo dobrovoljcev na deržavne stroške iz Španjolskiga poslalo na Rimsko. To reč pa sovražniki sv. Cerkve pisano gledajo. Dva dunajska lista sta zgođej začela veliko vojaško slavo Lamoricièrovo osenčevati in prerokujeta tudi, de hrabrim Piemontezam — na čelu, češ de, slabe papeževe vojne ne bo mogel kej. Če se skaže, de sta ta lista lažnjiva preroka, naj sama „gori“ gledata! kakor Vodnik pravi.

Tri potepinske dopisnike so iz Rima odpravili, ker so puntarske laži od ondot razširjali in celo katoliške liste z njimi slepili. Njih imena so: Fabre, Fortis in Silvagni. — Pošteni listi so že davno svarili, de bo treba nanzanila iz Laskiga s posebno previdnostjo sprejemati, ker puntarji rudečkarji so povsod potaknjeni in vedó tudi resnične dogodbe tako prestrojiti, de so duhovstvu, resnici in katoliški Cerkvi v škodo. Noben človek naj tedaj prenašlo ne verjame, zakaj sleparjev in lažnikov je, kakor kumarjev in čukov povsod nastavljenih.

V spomin, ko so se bili sv. Oče 12. mal. travna 1850 v Rim vernili, so bili ta dan letas Rimljanje posebno počislanje razodeli. Ko so namreč šli k sv. Neži zunaj mesta maševat, jih je spremljala velika množica ljudstva, in čez 500 jih je bilo od Njih obhajanih. Ko so nazaj šli, jim je prebivavstvo v živo slavo klicalo; zvečer je mesto bilo razsvitljeno.

Veliki četertik so sveti Oče v cerkvi sv. Petra 12 duhovnam noge umivali in jim pri mizi v Vatikanu stregli, po vsih opravlilih pa, ki so jih sami zverševali, so znad bazilike sv. Petra ljudstvu in vojaštvu podelili blagoslov s popolnoma odpustki. Tudi velika kneznja rusovska, Marija, je bila pri slovesnosti v Vatikanu. —

V Bolonii so že iz precej samostanov mnibe pregnali in sardinske vojake vanje vstanili; tako n. pr. avgústine, franciskane, dominikane. — Pač svobodna Italija — za samosilnike in roparje! — Kardinal Orfei, škof v Červii, je bil v konsistorii 26. sušca vikši škof v Raveni poterjen; sardinska vlada pa mu je dohodke obeh škofij zaperla. — Naj gleda Viktor Emanuel, de ne bo kje poprej on stradal kot pastirji sv. Cerkve, katerim on kruh ropa.

Med služabniki Božjimi, ki se bodo v kratkim očitno za svetnike razglasili, je tudi Marka Križevčan S. J., iz zagrebske škofije, ki se je v Gradcu od l. 1611 do 1615 modroslovja učil, je bil potem v Ostrogonu in je v Kašavi 1619 za sv. vero kri prelil.

Predsednik sardinske zbornice v Turinu je bil undan tisti trenutek zadet od mertvuda, ko je imel pregledovati pooblastila poslancov iz Romanje. Neki časnik se je k temu dogodku takole pokremžil in dolgočasno ponergal: Man kann sich leicht vorstellen, in welchem Sinne dieser Vorfall von gewissen Personen ausgebeutet wird. — Poglav var v Turinu se je mende svoji službi odpovedal.

Sreča in svoboda, kakoršno Lombardi pod novo vlado vživajo, se kaže iz ondotnih dogodkov. V stoljni cerkvi je bil stoljni vikši duhoven prepovedal zavolj zedinjenja Romanje s Sardinijo zvoniti; derhal pa prihrumi v cerkev, zvoni dvé uri, in tako tudi po družih cerkvah, ker niso vedili, kaj se je v stoljni cerkvi dogodilo. Derhal ise potem vikšiga duhovna in nekoga drugiga gerdo zdeluje, misleč, de je on. — Ravno tisti dan zvečer je ferčalo kamenje v veliko oken, ki niso bile razsvitljene, pa ne v vse, ker je bilo tacih veliko. Nar hujsi so dervili kamnje v poslopje gospej Jezusoviga narsv. Serca, desiravno so bile pod brambo francoskiga poročnika. Te gospé so veči del francozje in ena zmed njih se iz deržine Bonapartovih. Med svojimi učenkami imajo celo eno iz cesarske rodovine. Pri vsim tem, ko so bile zmiraj nadlegovane, so svoj dom zročile francoskimu poročniku v varstvo in so se izselile na Avstrijansko, v Benedke. — Zavolj ravno te okolišine sta bila škofa v Lodi in Kremi zasramovana. Bergamskimu so bili takrat zanesli, ne pa osebnim lisam, ktere niso bile razsvitljene.

Iz Jakina (Ankone) pišejo, de je med novonabrano papeževo vojno popolnoma zadovoljnost, vse se jim natanko spolnuje, kakor jim je bilo rečeno, in ne eniga nezadovoljca dozđaj ni bilo. Torej je tamkej pravična razdraženost nad zunanjimi listi, ki nasprotno trosijo in lažejo.

V Jakin prihajajo od vsih krajev junaki za papeževo vojsko. Zgodilo se je neke krati, de so stare zlahtne rodovine svoje sinove kakor prostake dale v vojno sv. Očeta. Vsaki dan dohajajo ponudbe iz Avstrijanskiga, Francoskiga, Pruskiga, Saksonskiga in Parskiga, Španjskiga, Belgijanskiga. V Bolonji upajo, de bo Lamoricière že v nekterih tednih na terdnih nogah, in kos, proti Bolonji stopati. Vsi pošteni katoličanje se veselé Lamoricièroviga početja in stavijo nanj veliko upanje; zanikarni in neverški častniki pa obirajo in černijo kersanskiga junaka in marsiktere puntarske duhove že merzlica obhaja. Časnik „Siccle“ tudi v Lamoricièra dreza z dolgim nosam, ki ga je dobil pri pravdi zoper škofa Dupanloup-a. Tudi ga hudo koža skli, de je lijonski škof priporočil milošino za sv. Očeta ter pravi, de bi se to ne zgodilo, ako bi imel on zapovedati.

Francosko. Neki služabnik perviga francoskiga punta, Lazaretz, ki je potlej od beračenja živel, je strašin konec storil. Od božjasti napaden, je padel v neki kmetiški hiši v oginj in se je pri živim truplu pekel. Bil je nekđaj tajnik tistiga gerdiga Carrier-a, ki je v Nantes-u strašne neusmiljenosti počenjal. Imel je ta nesrečnež že 97 let.

Dupanloup-ov zagovornik Berryer je pri znani pravdi „Siccle“-u terde lupine pred zobe metal in vse slušavstvo je bilo v njegov imenitni govor zamaknjeno. Zagovornik Sicclav pa je dolgočasno govorničil; prav

zagojzdeno je neki gledal ko je škof precej v začetku njegoviga govora svoj brevir iz žepa vzel, in je eden govoril, eden pa molil — tri dolge ure.

Kardinal vikšič škof v Parizu v pastirskim listu svoje ovčice opominja, da so se nevarnosti za sv. Cerkev še le narasle in ne zmanjšale; torej verne k molitvi budi. Enaki pastirski listi so bili veliko nedeljo po vsih francoskih cerkvah brani, in gorečnost za sv. Očeta se med ljudstvom zmiraj bolj vnema, desiravno se vlada za nasprotno prizadeva. — Pravijo pa, da je tudi cesar Napoleon papežu 12 novih topov podaril.

Pričujočnost generala Lamoricièra v Rimu ima tako moč, da jo piemontiški puntarski snovači ali pobirajo ali pa kotov išejo, ker vedo, da se pravi rimljanje za nje ne menijo, ki pa Lamoricièru slavo kličejo, in sami francozje častno pozdravljajo premagovavca Abd-el-Kadera. Ko se je general prišel 12. t. m. papežu za zaupanje naj višjega povelstva zahvaliti, so bili sv. Oče tako ginjeni, da so mu med solzami podelili apostoljski blagoslov. Od blizo in od deleč se višji in nižji vojaški častniki in radovoljci generalu v službo ponujajo. V kratkim bo imel vojno, ki bo zanesljivo kos dosti številnišim nasprotnikom. Zdaj mende šteje papeževa vojna blizo 42.000 mož. — Mislijo pa, da vojvoda Romanje ne bo napadal.

Tudi francoski vojvoda Larocheffocauld s svojim bratom je prišel med družimi v Rim in je papežu ponudil svoje dohodke: pet sto tavitent frankov na leto, in še samiga sebe — za prostiga papeževiga vojaka. Ima seboj pripisano pismo od orleanskiga škofa, kateri se je v slavni zmagovini povernil v svojo škofijo. — Poljak, grof Potocki v Krakovim, je sv. Očetu ponudil samiga sebe in 1000 vojakov; kneznja Luynes 200.000 frankov; neka druga gospa 18.000 tolarjev; grof žl. Robiano v Belgiji veliko denara in samiga sebe. Iz Španje dohajajo študentje in vojaki, zlasti zdaj po dokončani afrikanski vojski. — Darovi dohajajo iz Francoskiga, Belgijanskiga, Avstrijanskiga, Nemškiga in od drugod v obilnosti ter dan na dan spričujejo detinsko ljubezen do Očeta vsih vernih. Tudi Piemont veliko stori, in Lombardija pošilja svoje pomočke, desiravno so okrajne gosposke nabrane darove večkrat pograbile in darovavce zapirale. Take reči se pišejo iz Rima „Tirolskim listam.“

Pomešanje cerkvene in svetne oblasti. Tatovski izgovor in pregovor sploh je: „Sej ima dosti;“ „sej se mu nič ne pozná;“ „sej brez tega lahko živi.“ Današnji roparji pa svoj rop nad kat. Cerkvijo izgovarjajo s pomeševanjem svetne in duhovske vlade. De bi nevedne in priproste oslepili, se stulijo, češ, de spoštujejo papežovo duhovno oblast in de z njim obravnavajo zgolj zavolj čisto svetne reči. De se papežu nekaj njegove zemlje odterga, pravijo, je potrebno, le samo tega oni hočejo, de pa duhovno papežovo pastirstvo s tem celo nič ne terpi. Kdor ima le malo zapopadka, kaj je pravica in kaj krivica, mu ni treba nobeniga dokaza, da takó modrujejo tatovi in njih harambaši. Dosti je nam vediti da le samo sovražniki sv. vere v tem spoznajo zgolj svetno zadevo; vsako ravno in odkrito srece pa, ne le katoličanov ampak tudi protestantov, s papežem in škofi enoglasno spozna, da v to reč zadeva naj tehtniši reč sv. vere. Ker je francoski minister Thouvenel, ki se je prederznil sam papežev razpis do škofov sv. Cerkev rešetati, to staro laž zopet zvečil in terdil, torej je stari in častitljivi škof v Arras-u v lastnim pismu do imenovaniga ministra to terditev obravnal in stanovitno overgel. (To pismo se dobiva tudi ponemčeno z napisom: „Das Geistliche und das Weltliche in der Kirche,“ v. P. L. Paris.) Preobširno bi bilo dokaze iz tega lista ponavljati; opomnimo samo, kako imenovani cerkveni pastir toži, da se je ta kriva misel silo razširila, in da je papežovo razlaganje samo zopergovor našlo — celo v očitni

ministri obravnavi. „Kar mene tiče,“ pravi škof, „očitno rečem: ako bi se bilo ravnalo zgolj za častno reč, bi se ne bil čisto nič v to mešal. Za take boje niso bile moje roke dvakrat pri altarji povečene, in pravde, naj si bodo velike ali majhne, nasprotvajo moji mašnikovi duši. Jest in moji častitljivi bratje v službi smo se vzdignili k duhovni vojski zgolj in edino zato, ker smo vidili, da je prid naše sv. vere v nevarnosti; moja katoliška vera je bila znepokojevana, in s kraljevim prerokam rečem: Credidi, propter quod locutus sum — verujem in torej sim govoril (Psalm 115.)“ — Veri, sovražnim časnikam in fraimaurarjem gre zaslužnje, da je kriva misel zastran papeževe zadeve tudi zunaj Francoskiga — še pri nas razširjena; je pa gotovo, kakor beli dan, da je na strani Antikristovi vedama ali nevedama, kdor ni na strani papeževi in škofov, ki so vsi ene misli.

V Sirii razširjajo sedanji čas naslednji pobožni redovi keršansko katoliško vero: 1. OO. frančiškani, ki imajo 6 hiš z 9 cerkvami in kapelami, 1 sobivališem, 6 fantinskimi in 3 dekliskimi učilnicami. 2. OO. kapucini z nekterimi šolami. 3. OO. karmeliti imajo malo učilnic. 4. Jezuiti, poprej po vsi Sirii, so se zdaj spet začeli razširjati in imajo že 6 hiš in ravno toliko šol, 1 semenišče in 1 sobivališče. 5. Lazaristi s 5 vselbami, ki oskerbujejo zlasti začetne nauke, višji pa jezuiti. 6. Usmiljene sestre so v Bejrutu in Damasku.

Cerkveno izobčenje se loči v manjši in večji izobčenje. Pri prvem se odtegne izobčencu le nekaj cerkvenih dobrot, pri poslednjim pa vse. Veliko izobčenje človeka popolnoma izloči iz družbe katoliške Cerkve in vzame mu vse njene dobrote in pravice. Izobčenec torej 1) ne sme biti pri očitnih molitvah v cerkvi in on nima nič deleža nad splošnimi cerkvenimi molitvami, ktere sicer vsem vernim pomagajo, ki niso izločeni iz družbe svetnikov. 2) Izobčenec ne sme k maši, če pa pride, mora mašnik precej od altarja iti, ako ni tako deleč z mašo, da še sme. Sme pa vender izobčenec pri pridigi biti, ki ga utegne k pokori buditi. 3) Izobčenec je izločen od vsih cerkvenih zakramentov. 4) Če nespravljen umerje, zapade cerkveni pokop. Duhoven, ki bi takimu Božjo službo opravljal ali kak zakrament podelil, zapade hudim cerkvenim kaznim. Vprašanje je, če morajo izobčenemu kralju njegovi podložni še pokorni biti? Sploh mu morajo pokorni biti, samo v tisti reči ne, s katero si je izobčenje nakopal, ker sicer bi sami v ravno to zapadli; tudi duhoven mu ne sme pokoren biti, ako bi od njega tirjal kak zakrament ali Božjo službo, dokler ni spravljen z materjo sv. Cerkvijo.

Velika zvezda repatica, ki se je vidila pred tremi sto leti, t. j., 1556, se bo neki mesca velikiga serpana zopet prikazala. Je mende zmed nar svitlejših enacih metlic, in čez 100 zemeljskih stopinj ali gradov seže njena sijanja metla.

Duhovske zadeve.

V ljubljanski škofiji. Mestna dekanjska fara Kočevje je gospodu Jožefu Bonerju, fajmostru v Radečah, podeljena. Radeče so torej 20. t. m. razpisane. — Po preuredbi tega, kar je bilo zadnjič naznanjeno, pride za administratorja v Ljubno gosp. Anton Zarnik, in gosp. Fr. Božič za beneficiata na njegovo mesto v Vogle. — Gosp. Matija Renko, duhovni pomočnik v pokoju, je 16. t. m. v Čatežu umrl. R. I. P.!

Mili darovi. Neimenovan za ubožno derž. na Dol. 3 fl.

Pogovori. V. č. g. —č: Pri nar boljši volji zdaj ni bilo moč; — pa drujkrat. Tudi obljubljeni bo boljši ko dobro. Prosimo!